

AGS
2026

MEB-AGS

EĞİTİM BİLİMLERİ **VE** **TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİ** **KONU ANLATIMLI**

Eğitimin Temelleri
(Tarihi, Felsefi, Toplumsal, Ekonomik ve Politik)
Gelişim Psikolojisi
Öğrenme Psikolojisi
Rehberlik
Öğretim Yöntem ve Teknikleri
Eğitim ve Öğretim Teknolojileri
Program Okuryazarlığı
Türk Millî Eğitim Sisteminin Genel Yapısı
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli
Sınıf Yönetimi
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

ÖSYM'nin 08.01.2026
tarihinde açıkladığı
AGS konu dağılımlarına
göre hazırlanmıştır.

Kitapta yer alan soruların çözümlerine
ve kitabın baskı tarihinden sonraki
güncellemelere erişebilmek
için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

KOMİSYON

MEB-AGS EĞİTİM BİLİMLERİ VE TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİ KONU ANLATIMLI

ISBN 978-625-8516-98-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: 2026 Ankara

İLETİŞİM

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

www.pegem.net

yayinevi@pegem.net

0538 594 92 40

[pegemakademi](https://www.instagram.com/pegemakademi)

Yayın - Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarım: Pegem

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahalle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46821

İÇİNDEKİLER

Eğitimin Temelleri

Eğitimin Tarihi Temelleri.....	1
Çözümlü Test.....	18
Eğitimin Toplumsal Temelleri.....	21
Çözümlü Test.....	31
Eğitimin Ekonomik Temelleri.....	35
Çözümlü Test.....	46
Eğitimin Felsefi Temelleri.....	51
Çözümlü Test.....	66
Eğitimin Politik Temelleri.....	70
Çözümlü Test.....	79

Program Okuryazarlığı

Eğitimle İlgili Temel Kavramlar.....	83
Türk Millî Eğitim Sistemi.....	96
Program Geliştirmenin Temel Kavramları.....	99
Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri.....	106
Program Geliştirme Yaklaşım, Model ve Tasarımları.....	114
Program Geliştirme Çalışma Gruplarının Oluşturulması.....	124
Program Geliştirmede İhtiyaçların Analiz Edilmesi.....	126
Program Hedeflerinin (Kazanımlarının) Yazılması.....	131
İçeriğin (Kapsamın) Seçimi ve Düzenlenmesi.....	145
Eğitim Durumlarının Düzenlenmesi.....	152
Sınama Durumlarının (Ölçme ve Değerlendirme) Düzenlenmesi.....	156
Programın Denenmesi.....	157
Programın Değerlendirilmesi.....	158
Programlara Süreklilik Kazandırılması.....	162
Yeni Yaklaşımlar, Eğitim ve Öğretimde Plan.....	163
Yeni İlkokul Programları.....	166
Çözümlü Test.....	169
Okuryazarlık.....	173
Dijital Okuryazarlık ve Alt Bileşenleri.....	178
Dijital Okuryazarlık ile İlişkili Okuryazarlık Türleri.....	180
Çözümlü Test.....	182
Kaynakça.....	185

Türk Millî Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Türkiye’de Eğitimle İlgili Yasal Belirleyiciler.....	188
Türk Millî Eğitiminin Amaçları.....	190
Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri.....	191
Türk Eğitim Sisteminin Yapısı.....	193
Eğitimde Reform ve Yenilik Girişimleri.....	210
Çözümlü Test.....	230

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Geliştirilen 2024 Eğitim Programlarının Genel Özellikleri	232
Bütüncül Eğitim	234
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Program Bileşenlerinin Kavramsallaştırma ve Sınıflama Örgüsü	235
Modelde Öğrenme ve Öğretme Yaşantıları	236
Üst Düzey Düşünme Becerileri	241
Öğrenme Çıktıları	253
Sosyal – Duygusal Öğrenme Becerileri	256
Erdem – Değer – Eylem Çerçevesi	259
Sistem Düşüncesi ve Okuryazarlık Becerileri	265
Bağlam Temelli Öğrenme	274
Proje Temelli Öğrenme	275
Sorgulamaya Dayalı Öğrenme	275
İş Birlikli Öğrenme	275
Okul Temelli Planlama	284
Çözümlü Testler	292

Sınıf Yönetimi

Sınıf Yönetimini Etkileyen Unsurlar	299
Sınıf Yönetimi Modelleri.....	305
Sınıf Yönetiminin Boyutları	307
Çözümlü Test.....	328
Kaynakça	332

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Temel Kavramlar.....	333
Öğretim Model ve Yaklaşımları.....	335
Öğretim Stratejileri.....	360
Öğretim Yöntemleri	366
Grupla Öğretim Teknikleri.....	375
Kavram Öğretimi.....	393
Öğrenme Stratejileri ve Stilleri	402
Düşünme Becerileri.....	408
Çözümlü Test.....	411
Kaynakça	416

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

Ölçmenin Temel Kavramları.....	418
Ölçme Araçlarında Bulunması Gereken Nitelikler	433
Eğitimde Kullanılan Ölçme Araçları	452
Ölçme Sonuçları Üzerinde İstatistiksel İşlemler	480
Çözümlü Test.....	513
Kaynakça	518

Gelişim Psikolojisi

Temel Kavramlar.....	519
Gelişim Psikolojisinde Araştırma Yöntemleri.....	526
Gelişimi Etkileyen Faktörler.....	531
Biyolojik Gelişim.....	534
Gelişim Görevleri.....	539
Bilişsel Gelişim.....	542
Ahlâk Gelişimi.....	583
Çözümlü Test.....	589
Kaynakça.....	593

Öğrenme Psikolojisi

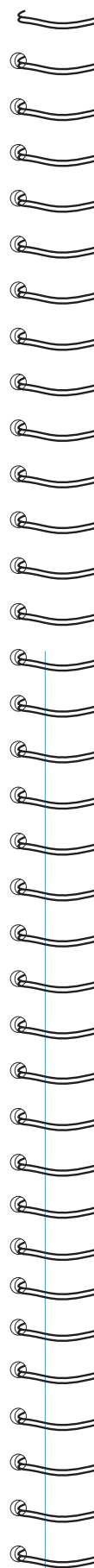
Temel Kavramlar.....	594
Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.....	598
Davranışçı Kuramlar.....	604
Bilişsel Davranışçı Kuramlar.....	638
Bilişsel Kuramlar.....	646
Hümanistik (İnsancıl) Yaklaşım.....	662
Çözümlü Test.....	665
Kaynakça.....	670

Rehberlik

Çağdaş Eğitim Anlayışı ve Rehberlik Hizmetleri.....	671
Özel Eğitim Hizmetleri.....	684
Rehberlikte Hizmet Alanları.....	690
Rehberlik Türleri.....	698
Bireyi Tanıma Teknikleri.....	717
Psikolojik Danışma Kuramları.....	736
Öğretmen-Öğrenci İletişimi.....	742
Rehberlikte Örgütlenme Sistemi.....	747
Çözümlü Test.....	754
Kaynakça.....	758

Eğitim ve Öğretim Teknolojileri

Temel Kavramlar.....	759
Öğretim Araç-Gereçlerinin Sınıflandırılması.....	760
Görsel Tasarım Öğeleri ve Özellikleri.....	764
Grafik Türleri.....	769
Yansı Sunumu Hazırlama İlkeleri.....	771
Teknoloji Destekli Eğitime Yönelik Materyaller/Teknikler.....	773
Ders Kitapları.....	775
Öğretmen Eğitiminde Güncel Konular.....	776
Yapay Zekânın Ele Aldığı Konular.....	778
Çözümlü Test.....	782
Kaynakça.....	786

1. BÖLÜM Eğitimin Tarihsel Temelleri

"Eğitimin Tarihsel Temelleri" içerisinde, eğitimin tarih boyunca geçirdiği evrimsel değişimleri ele alarak, insanlık tarihindeki eğitim uygulamalarının nasıl şekillendiğini açıklar. Eğitim, toplumsal, ekonomik ve kültürel koşullara bağlı olarak farklı dönemlerde farklı biçimler almıştır.

Eğitim tarihsel temellerinin odak konusu geçmişte yapılmış eğitim çalışmalarını, reformlarını ve programlarını incelemektedir. Bu sayede geçmişte düşülen hataların tekrar edilme riskinin önüne geçilmesi; geçmişte yapılmış ve sonradan unutulmuş nitelikli uygulamaların tespitine ve günümüze uyarlanması-na dair çalışmalara da ışık tutmaktadır.

Eğitim

Eğitim, insanlığın başlangıcından bu yana bireyin öğrenme ve öğretme yoluyla topluma uyum sağlamasına olanak tanımıştır. İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren eğitim, bireylerin hayatta kalma becerilerini geliştirmesi ve kültürel değerleri aktarması için bir araç olmuştur.

Eski Topumlarda Eğitim

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden beri her toplumda, mevcut kültürel birikimin genç kuşaklara aktarılmasında hayatın her yeri okul, çevredeki her varlık da öğretmen olarak iş görmüştür.

"...Eski budunlarda eğitim işi, iki biçimde kendini gösteriyordu. Biri çocuklara ve gençlere ailenin bireyleri tarafından bazı işler öğretilirdi. Aileye gerekli olan giysileri, evde kullanılan eşyayı, ekime, savaşa vb. ait araçları yapmak, kız ve erkek çocuklara öğretilirdi gibi, savaşmak, yemek pişirmek, hayvan sağlamak, avlanmak, gibi bazı işler de yine aile bireyleri tarafından yetismekte olan kuşaklara öğretilirdi. Bunlar yaşamak için her bireyin edinmesi gereken teknikler ve sanatlardır ve bunun okulu ev, öğretmenleri de ana-baba kardeş gibi aile bireyleri idi. Yeni kuşaklara bu sanat ve tekniklerden başka toplumun inandığı değer verdiği toplumsal kurumlar, yaşayan inançlar, töreler, yazı vs. de öğretilirdi..."

İlk Çağ'da Eğitim

Sümer Uygarlığında Eğitim

Tarihte okula benzer ilk yapıların Sümerler tarafından kurulduğu kabul edilmektedir. Bunun kanıtı olarak da Sümer Medeniyeti'ne ait tabletler ve bu tabletlerdeki okul günlükleri, hikâyeler ve faaliyetler gösterilmektedir.

Bu anlamda Sümer'de açılan okullar, daha çok dini ve mesleki nitelikte okullardı.

Okullarda matematik, aritmetik, geometri, astronomi, tarih ve astroloji derslerinin okutulduğu bilinmektedir.

Sümerlerde eğitim zorunlu ve genel olmadığı için sadece zenginlerden oluşan belli bir sosyal grup eğitim görmekteydi. Sadece erkek çocuklarının alındığı okullarda eğitim, gün doğumundan gün batımına kadar yoğun şekilde sürdürülürdü.

Bilinen en eski yazı sistemi olan çivi yazısını bulup kullanan Sümer okullarında dersler yazı ağırlıklı olup, amaç Sümer dilinin nasıl yazılacağını öğretmek ve halka mesleki eğitim vermektir. Yazı yazmada, kilden yapılmış tabletler ve ucu sivri kamışlar eğitim materyali olarak kullanılmıştır.

Mısır Uygarlığında Eğitim

Mısır'da sarayın ya da tapınakların yanında açılan okullarda, düzenli ve nitelikli eğitimden büyük ölçüde soylular, zenginler ve üst düzey din adamlarının çocukları yararlanmışlardır. Daha sonra okullar açılıp çoğalınca, halk çocukları da okutulmaya başlanmıştır (Kanad, 1948). Mısır'da erkek çocuklar yedi yaşına geldiklerinde okula başlar, okuma-yazmayı öğrenir ve zamanlarının çoğunu metinleri kopyalayarak geçirirlerdi.

İlk Çağ'da Mısır'da din ve inançların, kuvvetli bir eğitim aracı olmasından dolayı, eğitim işini de çoğunlukla papazlar üstlenmişti.

Eski Mısır'dan kalma en önemli eserler "1001 Gece Masalları" ve "Gemisini Yitiren Denizci"dir (Yıldırım, 1996). Bu kültürde çocuğun hayli önemsendiğini, onlar için oyuncaklar icat edildiğini gösteren birçok arkeolojik kalıntı bulunmaktadır (Gündüz, 2014).

Mısır Uygarlığının eğitim tarihi açısından önemi, resim yazısını (hiyeroglif) geliştirmelerinden kaynaklanır. Bu yazıyı daha çok palmiye liflerinden yapılan papirüs ve kil tabletler üzerine yazmışlardır. Özellikle günlük işlerin yazıya dökülme geleneği, firavuna devlet işlerinde yardımcı olan okur-yazar bir kâtip kadrosunun ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur. Günümüzde kullanılan miladi takvimin temeli sayılan 365 günlük ilk takvimi (güneş yılı takvimi) Mısırlılar geliştirip kullanmışlardır.

Mısır'da hukuk, mühendislik, tıp bilimi ve matematik ile geometrinin de geliştiği bilinmektedir. Ayrıca pi sayısını 3,16 olarak bulmuşlar ve kürenin hacminin hesaplamasını da yapmışlardır (Tanilli, 1991).

Hitit Uygarlığında Eğitim

Hititler, farklı halkların bir arada yaşadığı bir uygarlık olduğu için çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya sahipti. Bu kültürel çeşitlilik, farklı yazı türlerinin bir arada kullanılmasını da beraberinde getirmiştir. İmparatorlukta hem Samilerden alınan çivi yazısı hem de yerli hiyeroglif yazısı aynı anda kullanılmıştır. Hititler yazılarını kil tabletlerin yanı sıra tahta, gümüş ve bronz levhalar üzerine de yazmışlardır (Alp, 2001).

Hitit toplumunda yazıcılar saygın bir konuma sahipti ve bu görev genellikle itibarlı ailelerden seçilen bireylerce yürütülüyordu. İlginç bir şekilde, bu durum sadece erkeklerle sınırlı değildi. Saray çevresindeki bazı kadınların da okuyup yazdığı, dolayısıyla iyi bir eğitim aldıkları bilinmektedir.

M.Ö. 2. binyılda Anadolu'da hüküm sürmüş, merkezi Hattuşa (günümüzde Çorum-Boğazkale)'dir.

Mezopotamya uygarlıklarından etkilenmiş; siyasi olarak güçlü bir imparatorluk yapısına sahipti.

Asur çivi yazısını ve kendi geliştirdikleri hiyeroglifleri kullanmışlardır.

Tarihte bilinen ilk yazılı antlaşmalardan biri olan Kadeş Antlaşması'nı Mısır'la yapmışlardır.

İlk Çağ Hint Toplumunda Eğitim

Hint toplumunun sosyal yapısında kast sistemi belirleyici bir rol oynamıştır (Tanilli, 1991). Bu sistemin en üstünde yer alan brahmanlar (din adamları), geniş haklara sahipti ve toplumun diğer kesimleri onların otoritesini kabul etmek zorundaydı.

İlk Çağ Hindistan'ında "eğitimin temeli ailede atılır" anlayışı hâkimdi. Çocuklar küçük yaşlarda önce evde mesleklerini öğrenmeye başladılar. Kız çocukları genellikle anneleriyle birlikte ev işleriyle ilgilenirken, erkek çocuklara ileride yapacakları meslekler öğretilirdi (Gündüz, 2014).

M.Ö. 1500'lerde Orta Asya'dan gelen Aryan göçleriyle Hindistan'a yerleşen topluluklarca kurulmuştur.

İlk olarak Vedalar (kutsal metinler) sözlü olarak aktarılmış, sonra yazıya geçirilmiştir.

Sosyal yapıyı kast sistemi belirlemiştir. Eğitim sistemleri daha çok dini içerikli ve sınıfsaldır. Brahman çocukları iyi eğitim alabilirken alt kastlar dışlanmıştır.

Hint uygarlığı özellikle dini gelenekler, kast sistemi ve sözlü kültür ile dikkat çeker.

İki uygarlık arasındaki tarihsel temas mümkün değildir; kültürel olarak köken benzerliği (Hint-Avrupa dili ailesi) bulunsa da bağımsız olarak gelişmişlerdir.

Eğitim süreci üç aşamalıydı:

0-7 yaş arası çocuklar evde eğitim alırdı.

7-16 yaş arasında okul eğitimi verilirdi.

16 yaş sonrası, öğretmenlerin ve ünlü düşünürlerin ders verdiği ileri düzey eğitim kurumlarında eğitim devam ederdi.

Çin Uygarlığında Eğitim

Çin'de, MÖ 2000'li yıllardan itibaren yaygın olarak başlayan örgün eğitim kurumlarından söz edilmektedir. Bu kapsamda Çin'de çeşitli okullar açılmış ve bu okullarda genellikle erkekler eğitim görmüştür. Yine bu dönemde Çin'de yüksek tabakanın eğitim göreceği saray okulları da mevcuttu. Bu okullarda yazı öğretilir, daha sonraları da parçalar ezberletilirdi. Çin'de prensler sekiz yaşında, memur çocukları ise 13 yaşında saray okullarına kabul edilirdi (Koçer, 1980). Çin'de ekonomik durumu iyi olanlar, çocukları için eğitmen tutardı.

İlk Çağda Çin'de, kanton okulları, cemaat okulları, büyük kasaba okulları ve büyük şehir okulları olmak üzere değişik türde okullar bulunurdu.

Bu okulların hizmet alanları ve nüfuzları, öğretim ilke ve yöntemleri birbirinden farklıydı. Şehir okulları yüksekokul olarak görülür ve en ileri düzeyde eğitim burada verilirdi. Birçok aile çocuğunu küçük yaşlardan itibaren resmi ve yaygın olmayan halk okullarına gönderirdi. Burada çocuk basit düzeyde okuma-yazma öğrenir, bazı meslekleri edinirdi (Gündüz, 2014).

NOT

Çin'de öğretmen, kutsal bir varlık olarak görülürdü. Öğretmene gösterilen saygı, ölünceye kadar devam ederdi. Hatta bayramlarda en yaşlı öğretmen adına kurban kesmek bir adetti. Çinlilerin önemli pedagoglarından Lâotze, bilhassa öğretmenlerin insanlara iyiliği ve fazileti telkin etmesi gerektiğini söylemiştir.

Yunan Uygarlığında Eğitim

Antik Çağda Eğitim

Bu dönemde, çocuklar yaşamlarını devam ettirmek için gerekli olan bilgileri anne-babalarından ve çevrelerinden öğreniyorlardı. Bu verilen eğitim tamamen informal yolla gerçekleşiyordu (Erden, 2009). Dolayısıyla, planlı ve programlı olarak yapılan eğitim anlayışı ve eğitim kurumları yazının bulunmasıyla beraber gelişmiştir.

Avrupa eğitim anlayışının temelinde Eski Yunan ve Roma kültür ve eğitim anlayışı bulunmaktadır (URL-1, 2007). Bu dönemde Yunan şehir devletlerinde demokratik bir yönetim anlayışı benimsense de, bu demokrasi sadece aristokrat erkekler için geçerliliğini sürdürmüştür.

Eski Yunan kültüründe Atina ve Sparta şehir devletleri ön planı çıkmıştır. (Günbayı, 2007).

Eğitim, eski toplumlarda hayatta kalma ve toplumsal düzeni sürdürme amacıyla biçimlenmiştir.

Antik Çağdaki Bazı Ünlü Düşünürler ve Eğitimle İlgili Görüşleri

Düşünür	Eğitimle ilgili görüşü
Sokrates	Öğrenmenin bir hatırlama öğretmen de bir hatırlatma işi olduğunu savunmuştur. (Sokratik tartışma)
Platon	Sokrates'in soru-cevap metodunu daha etkili bir hale getirmekle kalmayıp Sokrates'in metoduna sezgiyi de katmıştır.
Aristoteles	Eğitim ve öğretim faaliyetlerinde mantıksal düşünceye, deney ve gözleme yer vermiştir.
Quintilianus	Çocuğun eğitiminin dünyaya gelişiyle başladığını ve çocuğun gelişiminde oyunun önemli bir yerinin olduğunu belirtmiştir. Çocuğun eğitime yedi yaşından önce başlanması gerektiğini savunmuştur.
Plutarkhus	Çocukların eğitiminde önemli rol oynayan kadınların da eğitim alması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca, ahlak eğitiminin yanında düşünce eğitiminin de önemine vurgu yapmıştır.

İlk Çağ'da Yunan'da eğitim, insanın çok yönlü gelişmesini amaç edinmiştir. Jimnastik ile beden; müzik ve felsefeyle de ruh ve zihni geliştirilmeye çalışılmıştır. Yunanlar pratik/günlük sorunlara cevap arama yerine, doğa felsefesine yönelmişlerdir. Bu bakımdan felsefenin gelişmesine uygun bir ortam oluşmuştur (Yıldırım, 1982).

Zengin aileler çocukları için eğitici, mürebbiye ya da bakıcı anlamına gelen pedagog tutarlardı. Çocukların iyi alışkanlıklar edinmesini sağlar ve onları ahlakını bozacak şeylerden korurdu. Pedagoglar, genelde esirlerden temin edildiği için, çocuklar onlara kötü davranabilirdi. Anne-baba da her zaman çocuğunu haklı görürdü. Çocuk, okul çağına gelince, pedagogun görevi biter, okula gönderilirdi (Gündüz, 2014).

Yunan'da en önemli şehir devletleri Sparta ve Atina adını taşımaktaydı. Atina'da eğitimin amacı iyi vatandaşlar yetiştirmek iken, Sparta'da eğitimin amacı iradeyi kuvvetlendirmek, bedeni kuvvetli ve zinde hale getirmektir.